

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 27.

Lýsingaprísur fyri mm.: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 7. juli 1945.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

19. árg.

Aftursvingarháttur.

Blaðskrivning í Føroyum í dag er fyri tað fyrsta býttlig og tóm, og fyri tað annað óreint og illavörðin. Tá ið hon einki hevur at seta fram, so júkar hon upp í saman gamalt japs, og tá ið hon í einum orðaskifti trýtur sakligar grundir, so grípur hon til at kalla og brongla orð móttøðumannsins.

Tvær, ið ein meinti hólígar greinir, hava staðið í hesum blaði 9. juni og 23. juni í ár um okkara politisku víðurskifti í framtíðini, serliga støðuna til annað land, og hesum báðum greinum er fyrst »Dagblaðið« og síðan Richard Long farin eftir, hava kubbbað burtur úr teimum og bronglað tær soleiðis, at lesarin skal fáa eina heilt aðra meining burturúr, enn tað ið ætlað var. Og tað eina, tað ið alt miðar ímóti, er tað, at P. M. Dam og við honum allar Javnaðarflokkurin er kolsvart og ólekiligt Samband. Samband og Danmark eru komin teimum »á heilan«, og øll, ið siga okkurt, ið ikki dárar teimum fáa eyknevið Samband.

Tað er sagt, at greinin, sum alt hetta mænsnið kemur av, á ongan hátt visir, hvussu teir, ið stjórna Javnaðarflokkinum meina, at okkara støða til Danmarkar skal vera. Hon var ein kannan um, hvat ið flokkar og menn halda um okkara stjórnarlag. Og øll tey, ið lisið hava greinina (ella greinirnar) uttan at ætla at nýta tær sum agitativónsvápn, fáa tað burtur úr teimum. — Har varð skrivað t. d., at Poul F. Joensen í »Føroyatíðindi« hevði borið uppá mál, at vit skuldu søkja felagsskap við Ongland. Og so varð sagt... »at hetta var eingin vitleys hugsan.

Ein stór fjøld av Føroyingum hevur altíð tosað um, hvat gagnligast er fyri landið. Okkum er gagnligast at standa saman við Danmark so nær sum gjørligt. Og okkum er gagnligast at læra danskt, við føroyskum koma vit ongar vegir.... Og her var so talan um sterri land enn Danmark. Eitt stórt samveldi við stórum møguleikum.

Sjálvandi kann verða sagt, at var greinin skrivað fyri skúlabørn og ikki fyri tilkomnum fólki, so skuldi teknið kolon verið sett aftaná: »Ein stór fjøld av Føroyingum hevur altíð tosað um, hvat gagnligast er fyri landið: Okkum er gagnligast....«

Men ein fekk seg tí ikki at hugsa,

at hin áður so hvassthugsandi og rimiligi R. Long, ið gitin er fyri høvundastarv og undangongu í føroyskum bókmentum, var farin so nógv aftur, at hann skuldi kóla eftir hvørjum tekni fyri at skilja meiningina í vanligari blaðgrein. Øðrvísi er sjálvandi við »Dagbl.«, ið ongantíð hevur borið orð fyri at vera serliga skilagott. — Men at tað er gingið til afturs við hesum manni, sæst týðuliga í greinin, sum stendur í »Timanum« 28. juni í ár. Hon kundi beinleiðis verið tikin úr »Dagblaðnum«. Øll kallíngin og orðalagið eru so meinlik, at har er sami andi. — »Dammium... tað sum hjartað er fult við, sílar út av munnsklovanum, og so er við Dammium...«

Tað er so lægið, at treða fram sum tann andliga reinferi og hann, sum vil varðveita góðar føroyskar dygdir sum t. d. sannferi og samuligt orðalag, og so sjálvar at bróta niður slik góð eyðkenni í fólki okkara. Brongla orðini hjá einum og fáa annað burtur úr, enn tað ið sagt var. Og seta fram alt hetta ósakliga, ið ongar grundir hava. Er ein komin í politikk fyri at leita eftir sannleikanum og verja sannleikan og reinferi eisini har, so má hann so sanniliga gera móttøðumonnum tann heiður, at siga sannleikan um teir. Øll fólki, sum vilja siga satt, vita, at hvørki Javnaðarflokkurin ella Sjálvstýrisflokkurin (L. Z.) eru Sambandsflokkar tjóðskaparliga, hóast teir ikki vilja kvetta frá Danmark. Hitt gamla sjálvstýri segði seg heldur ikki vilja leyst frá Danmark, og R. L. hevur vist ongantíð kallað tað fyri ein Sambandsflokk. — Tað, at flokkar gingu saman á tingi, tá ið bardagin kom henda vegin, fer framtíðin ikki at nevna sum svik móti landi og fólki. Heldur fer hon at siga, at tað var svikaligt og ábyrgdarleyst at forkoma samarbeiðið, tí búinari stóðu vit í dag at bjarga okkum sjálv, um hetta samarbeiðið var styrkt og fest hesa tíð, enn at bróta tað.

Men er tað ikki gagnleyst nú, hjá Fólka flokkinum og R. Long at tosa um fullveldi og fara frá donsku mammu. »Spottarin kemur í spottarans hús og brennur so spottarin inni. — Nú siga tíðindi, at Fólka flokksins álitismaður og R. Longs fremsti stuðul, harra Thorstein Petersen, hevur latið kunngeru í Danmark, at hann vil ongan skilnað frá hesum landi, hann vil »real-

Munur er á monnum.

Ummælið, Sverri Patursson, høvundi, hevði í »Føroya Sosial-Demokrat« av okkara bóklingi »Arbeiði til øll á sjógvi og landi« er fallið »Dagblaðnum« fyri bróstið.

Vit skilja væl, at teim stóru dáma ikki slíkt. Sverri er jú gitin sum ein av okkara bestu pennum, sakligur, sáttligur og høviskur — og eingin rættshugsandi sál ivast í, at hann er ein heilskapadur fullveldismaður.

Munurin á Sverra sum fullveldismanni og fólka flokksmonnum er, at fyri hann er fullveldi ein hjartasak, meðan flestir skilamenn kenna seg vissir í, at fullveldistalan hjá tí eina fólkinum innanfyri fólka flokkin bara er uttaná og rækkur ikki so langt, at hann vil leggja rygg og evni til, um tað verður talan um eitt moderna fullveldissamfelag, ið teir skulu gjalda. Og hin parturin av fólka flokkinum er ikki stórt mættari við tað, at hann teinkir yvirhøvdur ikki uppá, hvussu eitt fullveldi figgarliga skal verða skipað. Fullveldi hjá hesum partinum er einans ein romantiskur dreymur — og ein veit frá søguni at siga, at romantikkararnar kann ein ikki lita á, tá ið á stendur, tá ið tøk skulu takast.

Hann, ið er hugaður fyri sjálvar at taka ábyrgdina fyri øllum her á landi, og sum eins og Sverri er fyltur við ynskinum, at hetta fullveldi má bera hvørjum einstakum manni og hvørjari einstakari kvinnu góð og eydnusom kor, kann ikki annað enn gleðast við eitthvørt uppskot og eina og hvørja rædd, ið visir á leiðir, ið av sonnum vildu styrkt og ment okkara fólki, um ein meirluti í Føroyum vildi tikið undir við hesum uppskotum og hugskotum. Tí hann veit, at einans eitt handlikaftugt og arbeiðsfúst og fult upptikið fólki kann lúka tær treytir, sum eitt fullveldi figgarliga og mentunarliga setur.

union», og »realunion« merkir tó ikki nakað fullveldi. Tað veit hvørt skúlabarn. — Tað vóru Sambandsmenn, ið hildu, tá ið hetta frættist, at nú var Thorstein Petersen líka so góður Sambandsmaður sum teir.

»Fara upp á tjólegg og detta niður á langlegg!« Flóki.

um tað ikki skal vera til forbannilsi heldur enn signing fyri land og fólki.

Tað er í samlið við hesa grunnleggjandi áðan, at Sverri hevur ummælt okkara bókling, sum í sínum figgarliga og landsuppbyggjandi strukturi er tað einasta, sum ein radikalur fullveldismaður kann hava funnið hjá øðrum flokki sum liggjandi á linju við kravið um at royna sjálvir, koma til at orka sjálvir.

Sverri veit, at einki er so vandamikið fyri eitt sjálvstøðugt fólki sum tað, at stórsti partur av fólkinum kemur at liggja í økonómiskum hafti, niðurbundið av nøkrum fáum peningamatadurum, bundin í talu, hugsan og til at liva sum náðibarn hjá teimum, »sum breyðið geva«. Hvør kennir ikki ta »salvisisfullu« teluna frá matadurum, at tað eru teir, ið fæða arbeiðararnar og fiskimenninar, fæða plássid alt sum tað er, fæða fæðlandið. Sverri sær, at hetta heimalag trælalundur fjøldina í Føroyum meiri enn nakað annað, og at øll fullveldis- og loysingartala frá monnum, ið einki eira fyri at verja hetta ræðuliga fámanna-veldið er hitt harmiligasta misbrúk av teirri í síni røt og vøkstri aðalbornu sjálvbjargnishugsjónini. Sum sannur og óbýttur fullveldismaður kann Sverri ikki annað enn vera fúsir til at vísa Føroyingum á og mæla teimum til at taka undir við tí hjá øðrum flokkum, ið hann finnur er sterkt, livgevandi og mergjandi fyri tjóðina. Hetta ger hann so sanniliga ikki slakari sum fullveldismann. Tvørturímóti. Tað ger, at fólki í hvussu er far álit til hansara sum ein mann, ið veruliga meinar tað, ið hann hevur hildið og heldur fram sum fullveldismaður.

Vit hava ongantíð kunnað annað enn haft virðing fyri Sverra Paturssonar støðu, tí vit hava kent á okkum, at hjá honum er fullveldisstøðan meint av hjarta. Vit hava ikki kunnað fylgt honum í øllum, hann hevur sett fram. Men vit hava ikki haft hug til at leggja út í strið um tað, ið skilir. Við virðing fyri øllum sonnum strembanum at royna sjálvir, royna við fullari ábyrgd og av allari orku hevur tað gjørt okkum ilt at sæð, hvussu ljótt og órættvist »Dagblaðið« og nógvir fólka flokksmenn hava borið seg at ímóti Sverra. Hvør minnist ikki fundin í Sjó-